

Lähi­demokratia­jaosto

Aika 15.04.2025 klo 16:09 - 17:39

Paikka Kaupungintalo, kaupunginhallituksen kokoushuone

Käsittellyt asiat

§	Otsikko	Sivu
§ 6	Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus	3
§ 7	Pöytäkirjantarkastajat	4
§ 8	Kuopion kaupungin osallisuusmallin valmistelun vireille asettaminen	5
§ 9	Pitäjäkokousten ajankohta ja toimituspaikat	9
§ 10	Pitäjäraatien vuosikello 2025	10
§ 11	Pitäjäraatien itsearviointi -raportti	11
§ 12	Käsikirja Pitäjäraatien toiminnan tueksi	13

Osallistujat

	Nimi	Tehtävä	Lisätiedot
Läsnä	Kaartinen Tiina	puheenjohtaja	
	Niiranen Pekka	varapuheenjohtaja	
	Grönstrand Eeva	jäsen	
	Kantele Kaisa	jäsen	pöytäkirjantarkastaja
	Linnanmäki Vesa	jäsen	pöytäkirjantarkastaja
	Janne Hentunen	esittelijä	
	Kati Vähäsarja	muu osallistuja	
	Sirkka-Liisa Piipponen	pöytäkirjanpitäjä	

Pöytäkirja on allekirjoitettu sähköisesti. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Käsitellyt asiat

6 - 12

Pöytäkirjan nähtävänäolo

Tarkastettu pöytäkirja on yleisesti nähtävänä Kuopion kaupungin verkkosivuilla www.kuopio.fi/paatoksenteko 22.04.2025

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Lähiidemokratiajaosto 15.04.2025 § 6

Esittelijä

Puheenjohtaja

Päätösehdotus

Kokous todetaan laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös

Kokous todettiin laillisesti koollekutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Pöytäkirjantarkastajat

Lähiidemokratiajaosto 15.04.2025 § 7

Esittelijä

Puheenjohtaja

Päätösehdotus

Pöytäkirja tarkastetaan tekniikan niin mahdollistaessa kokouksen päätyttyä tai viimeistään kokousta seuraavana päivänä. Pöytäkirja lähetetään puheenjohtajalle, pöytäkirjanpitäjälle ja pöytäkirjantarkastajille sähköisesti allekirjoitettavaksi. Pöytäkirja pidetään tarkastamisen jälkeen nähtävänä yleisessä tietoverkossa (www.kuopio.fi) kuntalain 140 §:n mukaisesti.

Valitaan pöytäkirjantarkastajat. Vuorossa ovat jäsenet Vesa Linnanmäki ja Kaisa Kantele.

Päätös

Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin Vesa Linnanmäki ja Kaisa Kantele.

Kuopion kaupungin osallisuusmallin valmistelun vireille asettaminen

Lähidemokratiajaosto 15.04.2025 § 8

1925/00.01.03/2025

Valmistelijat / lisätiedot:

Kati Vähäsarja, kansalaistoiminnan palveluiden päällikkö, p. 044 7182513
Sirpa Niemi, vastaava asiantuntija (kansalaistoiminta ja liikunta), p. 044 7182504
Sirkka-Liisa Piipponen

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

hyvinvoinnin edistämisen johtaja Janne Hentunen

Lähidemokratiajaosto päättää asettaa esitetyn Kuopion kaupungin osallisuusmallin luonnoksen vireille ja varata vaikuttamismahdollisuudet asukkaille, eri toimijatahoille sekä muille osallisille.

Päätös

Lähidemokratiajaosto hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti ja päätti valtuuttaa kansalaistoiminnan palveluiden päällikkö Kati Vähäsarjan ja osallisuuskoordinaattori Sirkka-Liisa Piipposen tekemään tarvittavat muutokset vaikuttamismahdollisuuksiin: poistamaan päällekkäisyydet kaupungin palveluverkoston suunnitteluun liittyvien tilaisuuksien kanssa ja lisäämään tarvittaessa uusia tilaisuuksia.

Selostus

Kuopion kaupunginvaltuuston päätti 20.5.2024, 24 § Talouden tasapainotusohjelman 2024–2027 asiassa, että kehitetään kaupunkitasoisesti osallisuusmalleja ja lähidemokratiaa. Lisäksi kehitystyössä huomioidaan alueiden erilaisuus ja erilaiset tarpeet säilyttämällä pitkäjäraadit sekä kehittämällä niiden toimintaa.

Kuluvalla valtuustokaudella kaupunkitasoista osallisuustyötä on ehdotettu kehitettävän Lähiöohjelma-mallilla. Siihen liittyvän raportin kaupunginhallitus hyväksyi 3.10.2022, 273 § ja merkitsi muut ehdotukset tiedoksi.

Esitettävän kaupunkitasoisen osallisuusmallin lähtökohtana on Kuopion kaupungin lähidemokratiajaoston linjaus 9.11.2023. Sen mukaan kaupungin osallisuustyön tavoitteena on kumppanuus asukkaiden kanssa. Kumppanuus kaupunkiorganisaation ja asukkaiden kanssa tarkoittaa yhteistyötä vaihtoehtojen kehittämiseksi ja toivetailan muodostamiseksi.

Esitettävä osallisuus- ja vuorovaikutusmalli pitää sisällään

- a) keinot kaupungin perustoiminnassa tapahtuvaan vuorovaikutteiseen palvelukehittämiseen
- b) tuen vapaaseen kansalaistoimintaan (tilat, avustukset, neuvonta) ja
- c) lähidemokratian.

- A) Kaupungin perustoiminnassa tapahtuva vuorovaikutteinen palvelukehittäminen

Kuopion kaupungin palveluja ja kaupunkiympäristöä suunnitellaan yhdessä asukkaiden kanssa. Osallisuuden edistäminen kuuluu jokaiselle kaupungin työntekijälle ja viranhaltijalle ja tapahtuu normaalissa toiminnan johtamisessa.

Kuopion kaupungin perustoiminnassa tapahtuvaa osallisuustoimintaa kehitetään viestimällä osallisuuden tavoitteista, mahdollisuuksista ja toteutuneista toimenpiteistä. Kaupungin henkilöstölle tarjotaan monipuolista koulutusta viestintään ja suunnitteluosallisuuden menetelmiin. Dialogia eli keskustelevaa vuoropuhelua käydään kaupungin, asukkaiden ja eri toimijoiden kanssa vuosittaisissa kaupunki- ja maaseutufoorumeissa sekä hyvien väestösuhteiden edistämiseen keskittyvässä foorumissa.

Kaupungin perustoiminnassa hyödynnetään yhä enemmän vaikuttamistoimielinten jäsenten osaamista ja asiantuntemusta.

Kaupunginjohtaja asettaa kaupungin sisäisen osallisuuden kehittämisryhmän edistämään organisaation osallisuustoimintaa ja siinä tarvittavia tukitoimenpiteitä sekä vaikuttavuuden arviointia.

Osallisuuden edistäminen kirjataan kaikkien palvelualueiden toimintasääntöön.

Kaupungin käyttöön ottamat päätösten vaikutusten ennakkoarvioinnit tukevat kaupungin pyrkimyksiä kumppanuuteen asukkaiden kanssa.

B) Tuki vapaaseen kansalaistoimintaan

Kuopion kaupunki mahdollistaa vapaata kansalaistoimintaa asukkailla sekä muille toimijoille tarjoamalla tiloja, antamalla avustuksia ja neuvontaa. Yleisavustuksilla tuetaan muun muassa kylä- ja asukasyhdistyksiä, nuorisoseuroja sekä kylätaloja ylläpitäviä toimijoita sekä muita yhdistyksiä.

Osallisuusmallissa esitetään, että nykyisestä pitäjäraatien 180 000 euron määrärahasta suunnataan jatkossa vahvemmin suoraan yhdistyksille alueiden kehittämiseen (esim. kylä- ja asukasyhdistykset) yleisavustusten kautta. Lisäksi yhdistyksillä ja asukkailla on entiseen tapaan haettavissa alueen kehittämiseen ja toimintaan talkoorahaa ja tapahtumien tuotantotukea.

C) Lähidemokratia

Pitäjäraati-nimi esitetään muutettavaksi maaseuturaadiksi ja toimintaa ulottumaan kaikille maaseutualueille (itäinen, eteläinen ja läntinen maaseutu). Nykyisin pitäjäraadit toimivat Juankoskella, Karttulassa, Maaningalla, Nilsissä, Riistavedellä ja Vehmersalmella asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallisuus- ja vaikuttamiskeinona.

Maaseuturaatien karkeahkon aluejakoehdotuksen mukaan raateja olisi kuusi:

- Eteläinen maaseutualue + Haminalahti + Rytty
- Itäinen maaseutu + Riistavesi + Vehmersalmi
- Juankoski

- Karttula+ Kaislastenlahti + Hirvilahti + Lamperila, Suovu, Salonkulma, Niemisjärvi
- Maaninka
- Nilsia

Maaseuturaatien tehtäviksi ehdotetaan seuraavia:

- Toimii alueen asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamisväylänä yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa.
- Edistää alueen viihtyisyyttä ja asukkaiden hyvinvointia.
- Koordinoi ja rakentaa alueen toimijoiden ja kaupungin välistä yhteistyötä ja tuo esiin alueen kehittämisen tarpeet.
- Laatii lausuntoja ja aloitteita alueen palveluista, elinkeinoista ja demokratiasta.
- Järjestää kumppanuuskokouksia, joissa kuullaan alueen asukkaita ja yhteisöjä (esim. kylätoimikunnat, nuoriso- ja yrittäjäjärjestöt) ja mahdollistetaan vuoropuhelu eri toimijoiden kanssa.
- Avustaa suurissa häiriötilanteissa kaupungin viestintää.

Kuopion kaupunkialueella asuu noin 100 000 ihmistä. Kaupunginosia on 39. Keskeisen kaupunkialueen laajuuden ja resursseihin liittyvien haasteiden vuoksi ei ole järkevää rakentaa maaseuturaatityyppistä osallisuuden rakennetta. Osallisuusmallissa ehdotetaan, että alueilla nousevien ilmiöiden ja asukkaiden hyvinvoinnin tilan pohjalta järjestetään dialogeja alueiden kehittämiseksi.

Keskeisellä kaupunkialueella tapahtuu paljon kaupungin perustoiminnassa. Osallisuusmallissa ehdotetaan, että osallisuutta vahvistetaan osana kaupungin normaalia toimintaa ja viestitään vahvasti osallistumisen ja kehittämisen ja rahoittamisen mahdollisuuksista ja kanavista. Toimintakulttuurin muutosta tuetaan organisaatiossa asukaslähtöisempään ja osallistavampaan suuntaan.

Vaikutusmahdollisuuksien varaaminen

Hallintolain (434/2003) mukaan, jos asian ratkaisulla voi olla huomattava vaikutus muiden kuin asianosaisten elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin, viranomaisen tulee varata näille henkilöille mahdollisuus saada tietoja asian käsittelyn lähtökohdista ja tavoitteista sekä lausua mielipiteensä asiasta. Asian vireilläolosta ja vaikuttamismahdollisuuksien varaamisesta on ilmoitettava asian merkityksen ja laajuuden kannalta sopivalla tavalla.

Esitys kaupunkitasoisesta osallisuusmallista toimii valmistelun pohja-aineistona. Osallisuusmalli on kuvattuna diaesityksenä ja sanoitettuna kaupungin verkkosivulla www.kuopio.fi/osallisuusmalli, jossa siihen voi tutustua tarkemmin. Verkkosivulle kootaan myös keskustelutilaisuuksissa esitettyjä kysymyksiä ja vastauksia ja työpajojen yhteenvetoja.

Osallisuusmallin valmisteluun voi vaikuttaa seuraavanlaisesti:

Kaikille avoin osallisuusmallin esittely- ja keskustelutilaisuus 23.4.2025 klo 17.00–18.30 Teamsin välityksellä.

Pitäjäraadeille, asukasyhdistyksille ja keskeisille muille yhdistyksille järjestetään työpajatyypinen tilaisuus maanantaina 28.4.2025 klo 17–19 Alava-talolla. Tilaisuudessa keskitytään aluedemokratiaan ja vapaan kansalaistoiminnan tukemiseen. Osallisuusmallista tehdään maaseutuvaikutusten arviointi.

Vaikuttamistoimielimille järjestetään tarvittaessa omia tilaisuuksia myöhemmin sovittavina ajankohtina. Vammaisneuvostolle on keskustelutilaisuus 28.4.2025 klo 13 Teamsin välityksellä.

Kuopion osallisuusmallin valmisteluun voi osallistua vastaamalla sähköisen lomakkeen kysymyksiin. Kysely on avoinna 16.4.-30.4.2025.

Sähköinen lomake on saatavilla myös paperisena valtuustotalon asiakaspalvelupisteestä osoitteessa Suokatu 42 ja Männistön, Länsi-Puijon ja Vehmersalmen asukastiloista.

Mielipiteen voi jättää myös Kuopion kaupungin kirjaamoon 30.4.2025 saakka osoitteeseen kirjaamo@kuopio.fi

Kaupungin palvelualueiden johtoryhmille esitellään mallia ja pyydetään kommentit.

Kaupungin henkilöstöä tiedotetaan osallisuusmallin valmisteluista ja heillä on mahdollisuus kertoa mielipiteensä sähköisen kyselyn kautta.

Osallisuusmallin valmistelun ja päätöksenteon prosessi

Valmisteluvaiheen jälkeen osallisuusmalli etenee päätöksentekoon. Päätöksentekovaiheessa toukokuussa 2025 lähidemokratiajaosto tekee virallisen esityksen mallin valmisteluun osallistamisessa saatujen tulosten pohjalta. Viralliseen esitykseen pyydetään lausunnot lautakunnilta ja kaupunginjohtajan johtoryhmältä. Tämän jälkeen esitys etenee kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston päätettäväksi.

Vaikutusten arviointi

Liitteet

1925/2025 Kuopion osallisuusmalli luonnos 15.4.2025

Pitäjäkokousten ajankohta ja toimituspaikat

Lähidemokratiajaosto 15.04.2025 § 9
1926/00.01.02/2025

Valmistelijat / lisätiedot:
Sirkka-Liisa Piipponen

puh. 044 718 8922
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

hyvinvoinnin edistämisen johtaja Janne Hentunen

Lähidemokratiajaosto merkitsee tiedoksi pitäjäkokousten ajankohdan ja paikat.

Päätös

Lähidemokratiajaosto hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Selostus

Pitäjäraadin toimintasäännön mukaisesti pitäjäkokous esittää pitäjäraatiin jäseniä (pitäjäraadin toimintasääntö, 4 §). Pitäjäraadin toiminta-ajatuksena on edistää kuntalain 22 §:n mukaisesti kunnan asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksia.

1.6.2025 toimintakautensa aloittavat pitäjäraadit valitaan 27.4.2025 klo 15.00 järjestettävissä pitäjäkokouksissa Juankoskella, Karttulassa, Maaningalla, Nilsissä, Riistavedellä ja Vehmersalmella.

Pitäjäkokousten paikat 27.4.2025:
Juankoski: Juankosken virastotalo, Juankoskentie 13
Karttula: Entinen kunnantalo, Kissakuusentie 6
Maaninka: Maaninkajärven koulu, Maaningantie 49
Nilsia: Nilsian asukastila, Nilsiantie 78
Riistavesi: Riistaveden monitoimijatalo, Koulutie 12
Vehmersalmi: Vehmersalmen koulu, Vehmersalmenkatu 27

Vaikutusten arviointi

Päätösten vaikutusten ennakkoarviointia ei tehdä, koska kyseessä on tiedoksi annettava asia (KH 21.10.2024, 293§).

Liitteet

Pitäjäraatien vuosikello 2025

Lähi­demokratia­jaosto 15.04.2025 § 10
1927/00.01.02/2025

Valmistelijat / lisätiedot:
Sirkka-Liisa Piipponen

puh. 044 718 8922
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

hyvinvoinnin edistämisen johtaja Janne Hentunen

Lähi­demokratia­jaosto merkitsee pitäjäraatien vuosikellon tiedoksi.

Päätös

Lähi­demokratia­jaosto hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Selostus

Pitäjäraatien käyttöön on valmisteltu pitäjäraatien hallinnon vuosikello. Vuonna 2025 pitäjäraatila­iset osallistuvat messuille, järjestävät pitäjäkokoukset ja kouluttautuvat hyvään pitäjäraatihallintoon. Toimikautensa 1.6.2025 aloittaville pitäjäraatila­isille järjestetään syksyllä muutosvalmennusta, jossa kehitetään muun muassa vuorovaikutus- ja verkostoitumistaitoja, opitaan keinoja omien rajojen tunnistamiseen ja yhteisöllisyyden vahvistamiseen.

Vaikutusten arviointi

Päätösten vaikutusten ennakkoarviointia ei tehdä, koska kyseessä on tiedoksi annettava asia (KH 21.10.2024, 293§)

Liitteet

1927/2025 Pitäjäraatien vuosikellot 2025

Pitäjäraatien itsearviointi -raportti

Lähidemokratiajaosto 15.04.2025 § 11
1928/00.01.03/2025

Valmistelijat / lisätiedot:

Sirkka-Liisa Piipponen

puh. 044 718 8922

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

hyvinvoinnin edistämisen johtaja Janne Hentunen

Lähidemokratiajaosto merkitsee tiedoksi pitäjäraatien itsearvioinnit.

Päätös

Lähidemokratiajaosto hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Selostus

Pitäjäraatien itsearviointi liittyy Kuopion kaupungin tarkastuslautakunnan huomioon ([Kuopion kaupungin tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2023](#)), jonka mukaan pitäjäraatien hallintokulttuuri kaipaavaa täsmentämistä. Kuopion kaupungin kansalaistoiminnan palveluissa valmisteltu arviointiraportti antaa tietoa siitä, missä pitäjäraadit arvioivat onnistuneensa ja missä olisi eniten kehitettävää.

Pitäjäraatien ajankohtaisuus arvioidaan onnistuneimmaksi osa-alueeksi. Ajankohtaisuus sisältää arvion pitäjäraatitoiminnan tavoitteiden ajankohtaisuudesta, perusteluista ja toteuttamiskelpoisuudesta. Pitäjäraadit toimivat alueilla, jotka aikaisemmin ovat olleet itsenäisiä kuntia ja kuntaliitoksen yhteydessä liittyneet Kuopion kaupunkiin. Vaikka kuntaliitoksesta on jo useita vuosia tai jopa vuosikymmeniä, pitäjäraadin toiminta koetaan ajankohtaiseksi.

Suurin kehittämiskohde vastausten perusteella on päätöksenteko ja vastuuvollisuus. Päätöksenteko ja vastuuvollisuus pitää sisällään kaupungin sitoutumisen pitäjäraatityöhön ja sen kehittämiseen sekä sen, miten pitäjäraadeilta saadut ideat ja palautteet kytketään päätöksentekoon. Toinen kehittämistä vaativa osa-alue on pitäjäraatilaisten taitojen ja asiantuntemuksen kehittäminen eli onko pitäjäraatilailla riittävästi taitoja selviytyä tehtävästään ja miten pitäjäraatitoiminnan kehittämisessä on hyödynnetty ulkopuolisia asiantuntijoita kehittämään taitoja ja asiantuntemusta.

Itsearvioinnin pohjana on demokratiahankkeiden arviointiin kehitetty Yhteisluomisen tutka -malli, joka muokattiin pitäjäraatitoimintaan soveltuvaksi. Pitäjäraatilaisten ovat itse arvioineet toimintaansa tavoitteiden, toteutuksen, toimijoiden ja tuotosten osalta. Nämä osa-alueet sisälsivät 12 indikaattoria. Pitäjäraatien jäsenistä yli puolet vastasi arviointiin, joka toteutettiin sähköisellä lomakkeella syksyllä 2024.

Vaikutusten arviointi

Päätösten vaikutusten ennakkoarviointia ei tehdä, koska kyseessä on tiedoksi annettava asia (KH 21.10.2024, 293§)

Liitteet

1928/2025 Pitäjäraadit toiminnan arviointi 2024

Lähidemokratiajaosto

§ 8

27.02.2024

Lähidemokratiajaosto

§ 12

15.04.2025

Käsikirja Pitäjäraatien toiminnan tueksi

Lähidemokratiajaosto 15.04.2025 § 12

1561/00.01.02/2024

Valmistelijat / lisätiedot:
Sirkka-Liisa Piipponen
Sirkka-Liisa Piipponen
puh. 044 718 8922
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

hyvinvoinnin edistämisen johtaja Janne Hentunen

Lähidemokratiajaosto päättää hyväksyä täydennetyn pitäjäraadin käsikirjan.

Päätös

Lähidemokratiajaosto hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti ja kiittäen.

Selostus

Pitäjäraatien toiminnan tueksi on valmistelu vuonna 2024 käsikirja, jota on täydennetty lähidemokratiajaoston ja pitäjäraatilaisten toiveiden pohjalta. Käsikirjaan on muun muassa lisätty ehdotus pitäjäraadin sisäisistä säännöistä. Käsikirjaa päivitetään tarvittaessa ja sitä pidetään esillä kaupungin verkkosivulla.

Vaikutusten arviointi

Päätösten vaikutusten ennakkoarviointia ei tehdä, koska kyseessä on tiedoksi annettava asia (KH 21.10.2024, § 293).

Liitteet

1561/2024 Pitäjäraadin käsikirja
1561/2024 Pitäjäraadin käsikirja 2.0

Lähidemokratiajaosto 27.02.2024 § 8

Valmistelijat / lisätiedot:

puh. 044 718 8922
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

hyvinvoinnin edistämisen johtaja Janne Hentunen

Lähidemokratiajaosto hyväksyy käsikirjan pitäjäraatien toiminnan tueksi.

Päätös

Lähidemokratiajaosto palautti pitäjäraatien käsikirjan uudelleen valmisteluun.

Selostus

Kaupunki on valmistellut käsikirjan pitäjäraatien toiminnan tueksi. Käsikirja antaa vastauksia pitäjäraatilaisten esittämiin kysymyksiin. Käsikirjassa esitellään myös hyvän hallinnon käytänteitä. Käsikirjaa päivitetään tarvittaessa vuosittain.

Vaikutusten arviointi

-

Kuopion kaupunki		Pöytäkirja	2/2025	14
Lähi­demokratia­jaosto	§ 8	27.02.2024		
Lähi­demokratia­jaosto	§ 12	15.04.2025		

Liitteet

Muutoksenhakuohje koskee pykäläiä: § 6, § 7, § 8, § 9, § 10, § 11, § 12

Muutoksenhakukielto

Päätökseen, joka koskee vain asian valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa kuntalain 136 §:n mukaan hakea muutosta.